Mojžíš

Původ materiálu
Radka Včelná
Pořadí v lekci
5

Kdo se dnes přidává k zástupu: Mojžíš

Téma: Pamatuj a nezapomeň

Vyprávíme podle: Deuteronomium 4+8+9

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ

a) pro mladší a střední školní věk – nebo pro ty, kdo příběh příliš neznají

Máte rádi, když vám rodiče nebo prarodiče vyprávějí o tom, jak byli malí? Dávají se za vzor (dobře se učili, poslouchali, vždycky si uklízeli), nebo vám říkají i to, jaké prováděli lumpárny, co neuměli a čeho se báli?

Varianta: Znáte někoho, kdo zná vaše rodiče nebo prarodiče? Vyprávěl vám někdy o nich? A vyprávěl jen hezké věci, nebo i to, co vám oni sami na sebe neprozradili?

b) bez rozdílu věku – pro ty příběhu spíše znalé

Co víte o Mojžíšovi?

– narození, báby, „plaváček“, „princ egyptský“

– dramatický začátek jeho působení (zabití, útěk, pase ovce svého tchána)

– jeho povolání (hořící keř, jdi k faraónovi)

– jednání s faraónem, egyptské rány, hod beránka, přechod mořem

– putování pouští (reptání lidu, mana, křepelky, voda ze skály)

– smlouva a Desatero na Sínaji/Chorébu, neposlušnost Izraele – zlaté tele, roztříštěné desky

– Mojžíš – přímluvce

– selhání Mojžíše a Árona – nevejdou do země

– umírá na hoře Nebó v moábské zemi

Můžete předem nakreslit kartičky s obrázky nebo symboly, které budou jednotlivé události dětem postupně připomínat (ošatka s dítětem, hořící keř, mouchy, žáby…, beránek, moře, hora, desky, tele, křepelky, had…)

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

– **jméno Mojžíš** (Moše) se vykládá jako „(Z vody) vytažený“, ale tvar jména v hebrejštině se dá spíš přeložit jako „Vytahující“. „Ten, jehož Hospodin zachránil z vod, stává se zachráncem lidu, vytahuje jej ze zahynutí a smlouvou sinajskou zprostředkuje mu nový život.“ (BS-N).

Mojžíš vystupuje jako ten, kdo má zodpovědnost za lid, kdo je nejen jeho vůdcem, ale také přímluvcem před Boží tváří; ačkoli je Mojžíš největší postavou izraelských dějin, ani on není bezchybný. Sám do země nevejde pro své selhání, když jeho důvěru v Hospodina nalomí reptání lidu pro nedostatek vody (Nu 20,12; Dt 3,23nn – tady slyší Mojžíš na svou prosbu, aby mohl vstoupit do země, podobnou odpověď jako později apoštol Pavel (srv. 2Kor 12,9): *„Máš dost. O této věci už ke mně nemluv. Vystup na vrchol Pisgy a rozhlédni se… tento Jordán však nepřejdeš… dej příkazy Jozuovi… neboť on přejde Jordán v čele tohoto lidu a rozdělí jim do dědictví zemi.“*

Mojžíš umírá na hoře Nebó v pohoří Avarim poté, co z hory zahlédne celou zemi. Kolem jeho pohřbu kolují legendy (Dt 34,6; srv. Ju 9), podle Dt nikdo nezná místo, kde byl pohřben.

– **Mojžíšova závěrečná řeč** (Dt 1-30) rekapituluje cestu, kterou šel Mojžíš v čele zástupu, a odkazuje lidu, co je důležité, co je třeba si připomínat, na co nezapomenout v zemi, do níž má vejít. Události z cesty pouští si mají připomínat nejen jejich očití svědkové; důležitým důrazem (celé Tóry) je, aby o nich vyprávěli i svým synům a vnukům (srv. Dt 4,9 aj.).

– Hospodinovu **blízkost a věrnost** si má lid připomínat s vědomím, že na ní nemá žádnou zásluhu ani na ni nemá nárok. Izrael je Hospodinovým zvláštním vlastnictvím – „královstvím kněží“, „pronárodem svatým“ (srv. Ex 19,15n; Dt 4,20). Izrael je také pouhý „pronárod“, jeho vyvolení mezi jinými národy, vyvedení z Egypta nesouvisí s kvalitami lidu, ale je jedinečným svědectvím o Boží milosti.

– na Boží věrnosti nic nezměnila ani vzpurnost, nedověra a neposlušnost, mnohá **selhání lidu**, v nichž byl Mojžíš přímluvcem (Dt 9,24-29): *Byli jste vůči Hospodinu vzpurní ode dne, co vás znám. Tu jsem se vrhal před Hospodina 40 dní a nocí jsem se modlil: Panovníku, Hospodine,*

neuvaluj zkázu na svůj lid, na své dědictví, které jsi vykoupil a vyvedl z Egypta...

Ve vybraných kapitolách se zmiňuje několik takových situací připomenutím míst, která mají často „mluvící“ jména:

– nedověra lidu pod Chorébem, kdy si odlili sochu býčka (Dt 9,7-21n, srv. Ex 32)

– v Tabéře (= Spáleniště) a v Masse a v Kibrót-taavě, kde lid reptal na těžkosti, Hospodin se rozhněval a okraj tábora pohltil oheň, který uhasl až na Mojžíšovu přímluvu (Dt 9,22; srv. Nu 11,3)

– v Masse a Meribě (= Pokušení a Svár) lid reptal kvůli žízni a pokoušel Hospodina pochybováním: „Je mezi námi Hospodin, nebo není?“ Mojžíš tam udeřil holí do skály a vyšla z ní voda (Dt 9,22; srv. Ex 17,7)

– Kibrót-taava (= Hroby žádostivosti) byly místem, kde byli pohřbeni ti, kdo si nasbírali tolik křepelek, že nejspíš pukli (Dt 9,22; Nu 11,34)

– v Kádeš-barneje neuposlechli Izraelci Hospodinův rozkaz, aby se vydali obsadit zemi; nedůvěřovali Bohu a báli se mocného lidu, o kterém jim vyprávěli jejich zvědové (Dt 9,23)

– **přikázání**, nařízení a práva vedou lid na cestě ke svobodě, ale zároveň mají být svědectvím o moudrosti a rozumnosti Izraele pro okolní národy (Dt 4,5-6). Nepřestanou být důležitá ani v zaslíbené zemi ani v dalších generacích, která se je mají učit dodržovat, aby si zachovaly darovanou svobodu.

– důrazně a opakovaně se připomíná **zákaz zobrazovat si Boha** – Dt 4,11-20: *Tenkrát jste se přiblížili a stáli pod horou... Hospodin k vám mluvil na Chorébu zprostředku ohně – neviděli jste žádnou podobu; proto se střezte jakkoli si zobrazovat Boha a klanět se čemukoli stvořenému* (srv. druhé přikázání – Ex 20,4-6; Dt 5,8-10)

– příkaz, aby Izraelci **nesloužili jiným bohům** (srv. první přikázání – Ex 20,3; Dt 5,7), které je obsahem mnoha prorockých výroků z nejrůznějších dob, je v Dt spojeno s připomenutím drsného konce těch, kdo se klaněli moábskému Baal-peórovi (Dt 4,3; srv. Nu 25, 3-9), je však také varováním pro další generace, které budou žít obklopeny cizími národy, mezi nimiž ztratí svou identitu, když začnou sloužit jejich božstvům.

– zatímco v poušti je lid odkázán na Hospodinovu péči v základních věcech – v zemi, kde je hojnost vody, surovin i úrody, se může oslabit vědomí, že vše je Hospodinovým darem; proto nemá lid zapomínat na **vděčnost** (Dt 8,31-18) a na **pokoru** (Dt 9,1-6). Podrobení národů žijících v zemi není důsledkem spravedlnosti Izraelců a nabytý blahobyt není jen výsledkem

jejich schopností, ale projevem Boží milosti, která provází celou cestu.

3. FORMULACE TÉMATU:

Cesta do zaslíbené země je především zkušeností Boží milosti a péče – přes všechnu lidskou nedověru, vzdor, strach. Cílem není jen dojít do země, ale žít i tam v Boží blízkosti a ve svobodě, ke které Bůh povolává. Mojžíš má za sebou svou cestu (povolání, vykrucování, odvaha, strach, důvěra, nedůvěra, odpovědnost, vytrvalost), ale stojí tady taky jako ten, kdo byl celou cestu v čele, kdo mluvil s Hospodinem, kdo se za lid přimlouval. Cestu do zaslíbené země a dobrý život v ní vytyčuje slovy: pamatuj a nezapomeň. Pamatuj: čím tě Bůh obdaroval – co otevřel – co slíbil – a jak to věrně plnil. Nezapomeň: v čem jsi selhával – v čem ses zpronevěřil – čím jsi Boha rozčílil – co tě vrací do otroctví.

4. ÚSKALÍ TEXTU, TÉMATU A LINIE PŘÍBĚHU

Mojžíšova dlouhá závěrečná řeč je v podstatě nedějová, i když připomíná řadu událostí z cesty pouští. Je třeba vybrat z nich jen některé a jen do takových podrobností, aby se vyprávění nestalo nepřehledným. Přesto by Mojžíš měl z příběhu vyjít jako postava, která prošla zápasy a pokušeními, o nichž vypráví a které lidu připomíná. Jeho řeč není nudné mravní naučení na cestu (nezapomeň pozdravit; chovej se tam slušně, ne jako posledně; máš kapesník?) od někoho, kdo sám nikam nejde.

5. OSNOVA VYPRÁVĚNÍ

Osnova pro předškolní a mladší:

I. Motivace: Znáte někoho, kdo zná vaše rodiče nebo prarodiče? Vyprávěl vám někdy o nich? A vyprávěl jen hezké věci, nebo i to, co vám oni sami na sebe neprozradili?

II. Starý Mojžíš se loučí, vezme si k době nejdřív ty nejmenší a řekne jim: Já znám vaše dědečky a babičky, tatínky a maminky – ale teď chci povědět něco přímo vám.

III. Nikdy nezapomeňte na to, jak jste všichni putovali do země, kterou vám dávám. Vyprávějte si stále, jaká to byla cesta, ten PŘÍBĚH CESTY pro vás nepřestane být důležitý nikdy. Vracejte se k tomu i pak, až se v té zemi usadíte, až sbalíte stany a postavíte si tam domy.

IV. Příběh vaší cesty si musíte stále znovu opakovat proto, abyste nezapomněli na Hospodina. On vedl vaše rodiče a prarodiče na cestě, on na vás s láskou myslí i pak, AŽ SE USADÍTE V ZEMI a budete v ní žít.

V. Při tom vyprávění nezapomeňte ani na chyby svých rodičů a prarodičů, kolikrát reptali, jak byli nespokojení, jak neposlouchali – proto, abyste neopakovali jejich hříchy a důvěřovali Hospodinu.

Osnova pro střední věk a starší:

I. Motivace

II. Mojžíšova závěrečná řeč

a. sám nevejde do zaslíbené země

b. připomíná lidu, co si má pamatovat, aby se mu v zemi dobře žilo

III. Pamatuj na Hospodinovu věrnost

a. vyvedl tě z Egypta

b. staral se o tebe na poušti

c. uzavřel s tebou smlouvu a dal ti přikázání

IV. Nezapomeň na svá selhání

a. nedověra lidu (moábský bůh, zlaté tele)

b. reptání na poušti

V. Až budete v zemi, nezapomeň

a. na vděčnost

b. na pokoru

6.A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

Co už o něm vím?

– zpracovávají děti samy nebo společně jako úvod do vyprávění (viz bod **1 – motivace**)

Co nám zpívá Mojžíš na naši cestu víry?

– během vyprávění či po něm můžete s dětmi vymyslet sloku o Mojžíšovi do písně: A zástup stále přichází a zas jde dál… a napsat ho na pracovní list. (viz bod **7 Liturgický rámec**)

Kde se jeho písnička ozývá v bibli?

– tam, kde si má Ježíš připomenout cestu pouští (pokušení na poušti – Mt 4). Zeptejte se dětí, zda si vzpomenou, kdo a při jaké příležitosti cituje slova z Dt 8,3. I Ježíš na poušti zápasí o důvěru v Hospodina a bojuje s pokušením klanět se někomu jinému.

– tam, kde Ježíš vyučuje „na hoře“ (kázání na hoře – Mt 5-7)

– když se vypráví o rozhovoru Mojžíše, Eliáše a Ježíše (proměnění na hoře – L 9,28nn)

Moje okénko

– prázdný rámeček slouží buďto k vymalovávání po vyprávění;

– nebo *se* pokuste s dětmi najít a nalepit vhodný obrázek k tématu. Tento bod je vhodný nechat jako ‚domácí úkol` s tím, že je nutné se při příštím setkání k němu vrátit. Budete-li se hledání obrázku věnovat hned po vyprávění, předpokládá to, abyste měli po ruce několik obrázkových časopisů, ve kterých budou děti moci hledat vhodný obrázek k tématu.

Co mě v příběhu oslovilo? Za co bych chtěl prosit?

Větší děti mohou samy něco napsat. Krátkou prosbu mohou děti vytvořit jednotlivě anebo ve skupince. (Viz 9 Modlitba) Společně si pak můžete náměty přečíst a mluvit o nich a také se společně pomodlit.

6. B) K PRÁCI S POSTAVIČKAMI

Nechte děti přemýšlet, která postavička se bude k Mojžíšovi nejlépe hodit: stojící vůdce, který ukazuje směr – klečící modlitebník a přímluvce – sedící unavený stařec na konci cesty…?

6. C) TIP NA AKCI

Pokud nepoužijete kartičky s obrázky z Mojžíšova příběhu a cesty pouští k motivaci a během vyprávění (viz bod 1b), můžete je použít po vyprávění (Kdo si pamatuje, o co šlo?) Nakreslíte-li každou kartičku dvakrát, můžete s nimi hrát pexeso (dá se dobře použít i pro mladší děti nebo pro ty, které příběh do podrobností neznají).

6. D) PODNĚTY K ROZHOVORU

- Patří Mojžíš do zástupu, když nedošel do země?
- Lze se poučit z historie, nebo lidé dělají pořád stejné chyby?
- Na co často zapomínáte? Co děláte, když si chcete něco důležitého zapamatovat?
- Slyšeli jste někdy úsloví: cesta je cíl?
- Má smysl, když se v nedělní škole nebo při bohoslužbách znova vyprávějí příběhy, které už známe?

7. LITURGICKÝ RÁMEC

Vstupní verš: Ž 78, 3-4

Co jsme slýchali a o čem víme, to, co nám otcové vyprávěli, nebudeme tajit jejich synům. Budeme vyprávět budoucímu pokolení o Hospodinových chvályhodných činech, o mocných skutcích a divech, jež konal.

Písně:

Mojžíš vede zástup – zpívej

Do svobodné země putujem!

Pamatuj na CESTU – zpívej

A zástup stále přichází a zas jde dál...

(nápěv Marie má dítě, S 181)

Posila na cestu (S 135), Plné ruce, plná ústa díků (S 255), Před tvou tváří, Pane (S 276), Rok za rokem (S 286), Svobodná zem (S 288), Hlasem veselým (EZ 81), Bůh je náš Pán a Král (BTS 2, D 607), Vše dobré, co máme (BTS 19), Někdo mě vede za ruku (BTS 22, EZ 176), Letní chvalozpěv (ZSN 1, S 82), Písnička o Božím požehnání (ZSN 5), Měj ještě trpělivost s námi (ZSN 9), Oslavujem tvou dobrotu (ZSN 10)

Čtení: Dt 8, 1-18

8. VYPRÁVĚNÍ

Některé motivy je možné zestručnit nebo rozvinout, podle toho, jaké skupině dětí vyprávíte.

I. MOTIVACE

a) Vyprávějí vám rodiče o svém dětství?

V bibli je velký příběh, jak Hospodin vyvedl svůj lid z Egypta, ale vypráví se tam taky, jak Izraelci Hospodinu nedůvěřovali, neposlouchali ho a reptali, že v Egyptě to bylo lepší než na poušti. Mají si to všechno připomínat i v zemi, do které přijdou. Proč asi?

b) Co už víme o Mojžíšovi?

Děti budou asi lépe znát začátek jeho příběhu…

Jak to bylo s Mojžíšem dál? Došel v čele lidu až do zaslíbené země?

II. MOJŽÍŠOVA ZÁVĚREČNÁ ŘEČ

Mojžíš je už starý, ale pořád ještě dost silný na to, aby stál v čele lidu. Vždyť už jsou před hranicemi zaslíbené země, do níž tak dlouho putují. Jenže Mojžíš ví, že on řeku Jordán, za níž leží ta země, nepřekročí. Řekl mu to sám Hospodin potom, co Izraelci na poušti zase reptali, že mají žízeň, a Mojžíš s Áronem, místo aby jim připomněli, že se o ně Pán Bůh vždycky postaral, taky dostali strach, že tady v poušti zahynou, a neříkali radši nic. Hospodin jim znovu pomohl,

na jeho příkaz udeřil Mojžíš holí do skály a z ní vyšla voda. Jenže do země už nevejde, stejně jako celá generace těch, kdo se ohlíželi zpět za egyptskými hrnci a báli se důvěřovat Hospodinu.

Ale i tak má být za co vděčný. Došel až na hranice země, a když vystoupí na horu, spatří ji na vlastní oči. Jeho nástupcem se stane Jozue, syn Núnův. Ten je rozhodný a odvážný. Nebude se bát, ani když budou muset o tu darovanou zemi bojovat s národy, které tam teď žijí. A spravedlivě ji rozdělí mezi všechny izraelské kmeny. Až Mojžíš požehná Jozuovi, může klidně umřít.

Ale předtím ještě pronese řeč. Dlouhou. Vždyť ta cesta byla taky dlouhá a zažili na ní toho tolik, na co by se nemělo zapomenout ani tam, v zemi zaslíbené. Vždyť i tam půjde o svobodu.

III. PAMATUJ NA HOSPODINOVU VĚRNOST

A tak Mojžíš svolal všechen lid a řekl: „Slyš, Izraeli. Až přijdeš do země, kterou ti Hospodin slíbil, nezapomeň na celou tu cestu, kterou jsi šel. Budete tam mít syny a vnuky, ale nepřestaňte jim vyprávět o tom, jak vás Hospodin vyvedl z Egypta. Copak někdo někdy viděl, aby se nějaký jiný bůh tak staral o svůj lid? Hospodin nás vysvobodil z otroctví, provedl nás mořem a vyvedl nás na poušť.

A tam se o vás staral, vzpomínáte? Z nebe padala mana – nic lepšího už nikdy nebudete jíst – a taky křepelky, když se vám to zdálo málo. Neměli jste hlad ani žízeň a váš Bůh byl s vámi ve dne v noci. Dobře si to pamatuj, ať budeš kdekoli.

Pak jsme přišli až k Boží hoře. Já jsem měl vyjít nahoru, abych mluvil s Hospodinem. Uzavřel s tebou, Izraeli, smlouvu. Zavázal se ti věrností a dal ti svá přikázání, podle kterých máš žít, abys neztratil svobodu, kterou ti Bůh daroval. Hospodin mi napsal přikázání na dvě kamenné desky. Ale než jsem je přinesl z hory dolů, stalo se tam s vámi něco hrozného.

IV. NEZAPOMEŇ NA SVÁ SELHÁNÍ

A na to taky nezapomeň. Čekání se vám zdálo moc dlouhé nebo Bůh moc daleko, a tak jste chtěli mít nějakého blízko. Po ruce. Áron vám poradil, abyste si udělali sochu. Pořádného silného býka. A celého ze zlata. A tak jak jsem scházel dolů, už jsem slyšel hluk a ryk, a když jsem přišel blíž, viděl jsem, jak křepčíte kolem toho telete a klaníte se mu. Zatmělo se mi před očima a ty kamenné desky, co jsem nesl, jsem tam roztříštil. Vždyť takový lid si smlouvu s Hospodinem vůbec nezaslouží. Uplácali si boha sami. Pak jsem nacimprcampr rozbil i tu sochu.

Aby z ní nic nezůstalo. Čtyřicet dní a čtyřicet nocí jsem pak ležel na zemi, nejedl jsem ani nepil a prosil jsem Hospodina o odpuštění. Za vás jsem prosil. A Hospodin se nad námi slitoval. To si vždycky připomínejte, protože bez jeho slitování byste na poušti zahynuli.

Jenže – ono to bylo každou chvíli: byli jste rádi, že vás a vaše děti Hospodin vysvobodil z otroctví – ale hned jste zase vzpomínali, jak byly v Egyptě hrnce plné masa. Měli jste hlad, a tak vám Hospodin každý den dával manu – ale brzy se vám přejedla. Chtěli jste maso, přiletěly křepelky – a vy jste si jich nasbírali tolik, že byl celý tábor obložený mrtvými ptáky. Měli jste žízeň – Hospodin vám dal vodu ze skály. Pořád jste reptali – od chvíle, co vás znám. Až když vás začali štípat ohniví hadi, přiběhli jste: „Zhřešili jsme. Modli se k Hospodinu, aby nás těch hadů zbavil.“ I tenkrát se nad vámi Bůh slitoval.

V. AŽ BUDETE V ZEMI, NEZAPOMEŇ NA VDĚČNOST A POKORU

Na poušti se o vás Hospodin staral, takže jste měli co jíst, ale taky jste se učili, že „člověk nežije pouze chlebem, ale žije vším, co vychází z Hospodinových úst“. Nezapomeňte na jeho přikázání. Dbejte na ně a učte je i své děti, až budete v zemi, do které vás Hospodin přivede. Tam budete mít všeho hojnost. Jsou tam potoky plné vody, budete pěstovat pšenici, ječmen, granátová jablka i vinnou révu, v horách budete těžit železo a měď. Rozmnoží se vám brav i skot. Když budete mít všecko, co budete potřebovat, mohlo by se stát, že si řeknete: „Toho jsme se domohli vlastními silami.“ Nezapomeňte na Hospodina. I v té zemi budete mít všechno jen z jeho milosti – jako celou cestu předtím. Nezapomeňte na vděčnost, nezapomeňte mu děkovat.

A abyste do té země vůbec došli, musíte si nejdřív podrobit Anákovce. Ano, to je ten veliký a vysoký lid, co se o něm říká: „Kdo se postaví proti Anákovcům?“ Pamatujete si, jak se tenkrát z té země vrátili zvědové, když jsme byli v Kádeš-barneji? Strach má velké oči, a tak vyprávěli, že jsou ti Anákovci učinění obři a že nás rozšlapou jako kobylky, když se na ně vydáme. Tenkrát jste se báli, ale dnes si je podrobíte. Ne že byste byli silnější než tehdy. Nebo že by vám Hospodin pomohl pro to, jak jste spravedliví a dobří, to už vůbec ne. Hospodin je před vámi vyžene, protože to slíbil. Už kdysi to slíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. A slyš, Izraeli, on své sliby vždycky plní. Tak si to pamatuj a nezapomeň.

9. MODLITBA

Hospodine, Bože náš, děkujeme za to, že můžeme číst a slyšet vyprávění o tvé věrnosti. Děkujeme, že se i o nás staráš. Odpusť nám, když na tebe zapomínáme. To se pak vytahujeme nebo se bojíme. Děkujeme, že se k tobě můžeme vracet, že nás tvoje slovo a tvoje přikázání

vedou ke svobodě. Prosíme, buď s námi. Amen.

Přiložený soubor

praclist-5.pdf (174.19 KB)

Cílová skupina

Univerzální

Katechetické cykly

Zástup stále přichází...

Biblický odkaz (kat)

Deuteronomium 4

Deuteronomium 8

Deuteronomium 9